

ANDRZEJ FISCHER

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOMITETU OPIEKI NAD KOPCEM JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W 2022 ROKU

Na Kopcu prowadzone były prace pielęgnacyjno-porządkowe: koszone i dosiewano trawę, uzupełniano humusem ubytki ziemi, przycinano żywopłot. Kopiec na bieżąco monitorowany był przez członków Komitetu Mieczysława Kopcia, Andrzeja Fischera i Lesława Dykacza. Przewodniczący Komitetu był w stałym kontakcie z Dyrektorem Fundacji Miejski Park i ogród Zoologiczny Panią Teresą Gregą i jego Działem Leśnym i Technicznym Fundacji Miejski Park i Ogród Zoologiczny.

W kwietniu członek Komitetu dr inż. Rafał Gałąkiewicz opracował sprawozdanie techniczne z wykonania geodezyjnych pomiarów kontrolnych sieci punktów pomiarowych zlokalizowanych na powierzchni Kopca. Opracowanie wykonał w ramach pracy Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Utrzymującym się problemem był brak wody na skutek wyeksploatowania się wodociągu doprowadzającego wodę na Sowiniec. Niebezpieczne dla Kopca stały się również niespotykane wcześniej uszkodzenia stoków powodowane przez dziki. Zwierzęta te uszkadzały murawę, wchodząc nawet do 2/3 wysokości Kopca. W związku z tym Komitet wystąpił do Zastępcy Prezydenta Miasta Krakowa Jerzego Muzyka o zabezpieczenie środków na budowę nowego doprowadzenia wody do Kopca i pawilonu oraz o rozważenie możliwości stałego lub tymczasowego ogrodzenia obiektu dla zabezpieczenia go przez ingerencją dzikich zwierząt. Równocześnie wystąpiono o wyasygnowanie środków na remont murów oporowych wokół Kopca oraz przebudowę murów flankujących schody przed nim, postulując przywrócenie ich do stanu z okresu międzywojennego, zgodnie z pokonkursowym projektem architektów Romualda Gutta i Aliny Scholtzówny. Ze względów estetycznych

zaproponowano też przeprowadzenie ze środków miasta naprawy schodów i pochylni, prowadzących z parkingu obok pawilonu w kierunku Kopca, wymianę pokrycia muru oporowego ponad parkingiem i naprawę schodów prowadzących do dolnych pomieszczeń pawilonu oraz pomalowanie filarów wiaty. Rozważano korektę zieleni otaczającej Kopiec, który stał się słabo widoczny w panoramie miasta z większości głównych punktów widokowych Krakowa. Postulowano też oświetlenie stożka, aby zaznaczyć jego obecność w przestrzeni miasta i ułatwić odbywanie się wieczornych uroczystości pod Kopcem. W okresie zimowym problemem stały się też zjazdy na sankach i nartach ze stożka Kopca, uszkadzające murawę pokrywającą zbocza. Komitet wystąpił do policji i straży miejskiej o częstsze patrolowanie Sowińca. Kilukrotne rozmowy na tematy techniczne związane z Kopcem prowadził z Zastępcą Prezydenta Krakowa Jerzym Muzykiem członek Komitetu Witold Ostrowski.

W 2022 roku przypadała 85. rocznica zakończenia budowy Kopca. Z tej okazji 28 maja zorganizowano spotkanie członków Komitetu w pawilonie. Główną uroczystością było 5 sierpnia kolejne składanie ziem w Kopcu, połączone z uroczystościami wymarszu LVII, a 42. po wojnie Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej. W obchodach wzięli udział m.in. Minister Jan Józef Kasprzyk – Szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski, Dyrektor Fundacji Miejski Park i Ogród Zoologiczny Pani Teresa Grega. Decyzją Kapituły Odznaki „Uczestnikowi Marszu Szlakiem Kadrówki” Komitet został wyróżniony statuetką „Śladem Bohaterów 1924–2024” wydaną z okazji zbliżającej się 100. rocznicy pierwszego wymarszu szlakiem Kadrówki w 1924 roku. Członek Komitetu Bartosz Wołkowski otrzymał medal PRO PATRIA.

Podczas uroczystości złożono w Kopcu ziemie:

- z dawnego więzienia św. Michała przy ul. Poleskiej,
- z miejsca śmierci porucznika „Zrywa”, dowódcy oddziału AK na ziemi świętokrzyskiej,
- z lasu w miejscowości Biały Ług w powiecie koneckim, gdzie w maju 2021 roku uczestnicy Kadrówek odnaleźli szczątki ciał dwóch żołnierzy zmarłych z ran po walkach z Niemcami.

W dniu 2 października odbył się Bieg Trzech Kopców.

Członkowie Komitetu prowadzili na bieżąco prace porządkowe w pawilonie i wokół budynku, usuwano liście z dachu, rynien i rur spustowych.

Pracownicy ZOO wycięli drzewo zagrażające wiacie, rosnące od strony Kopca.

W pawilonie przeprowadzono, z pomocą Fundacji Miejski Park i Ogród Zoologiczny, gruntowny remont małego pokoju. Wykonano w nim nową instalację elektryczną, ściany obłożono płytami gipsowo-kartonowymi i pomalowano farbą emulsyjną. Zdemontowano starą drewnianą podłogę, zastępując ją betonową wylewką pokrytą linoleum. Komitet przeprowadził też remont akumulacyjnych pieców grzewczych, wymieniając przepalane grzałki.

W grudniu, w związku z zakończeniem remontu pierwszego piętra kamienicy Towarzystwa Miłośników historii i Zabytków Krakowa przy ul. św. Jana 12, przeniesiono z parteru spakowane archiwalia Komitetu do szaf w sali odczytowej. Przy okazji dokonano częściowej digitalizacji zbiorów Komitetu.

Wykonano naklejki na znicze i szarfy do wieńców z logo Komitetu i nowe pieczętki.

W dniu 23 marca odbyło się Ogólne zebranie sprawozdawczo-wyborcze Komitetu, podsumowujące jego działalność w 2021 roku. Dotychczasowego Przewodniczącego Komitetu dr. Jerzego Bukowskiego – ze względu na jego rezygnację z kierowania Komitetem spowodowaną kłopotami zdrowotnymi – wybrano honorowym przewodniczącym Komitetu. Zastąpił go na stanowisku przewodniczącego dotychczasowy wiceprzewodniczący ds. organizacyjnych Andrzej Fischer.

Zarząd Komitetu wybrano w poprzednim składzie: wiceprzewodniczący ds. uroczystości Edward Jankowski, sekretarz Piotr Olszewski, skarbnik Małgorzata Marcinek-Marek, wiceprzewodniczący honorowy – inż. Witold Tukałło, zasłużony przy odbudowie Kopca.

W dniu 26 kwietnia Walne Zgromadzenie Członków Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa na wniosek Prezesa Towarzystwa prof.

Jacka Purchla wybrało dr. Jerzego Bukowskiego honorowym Członkiem Towarzystwa.

W dniu 27 kwietnia Wydział Towarzystwa zatwierdził wybór Andrzeja Fischera na Przewodniczącego Komitetu.

W dniach 6–12 sierpnia odbył się LVII, a 42. po wojnie Marsz Szlakiem I Kompanii Kadrowej. Poprzedziło go 4 sierpnia spotkanie w historycznym dworcu w Goszycach. Motywem przewodnim Marszu była 85. rocznica zakończenia sypania Kopca. W pawilonie Komitetu na Sowińcu utworzono biuro Komendy Marszu. Uczestnicy nocowali pod wiatą i w rozbitych między pawilonem a Kopcem namiotach.

6 sierpnia po apelu w Oleandrach uczestnicy udali się na cmentarz Rakowicki na uroczysty apel na Kwaterze Legionowej, a następnie do Michałowic, gdzie pożegnano Marsz wyruszający na historyczną trasę z Krakowa do Kielc. W Kadrówce uczestniczyło 190 osób, w tym ok. 76 osób cywilnych, 84 żołnierzy WOT i 30 kawalerzystów. W Marszu wzięło udział wielu członków Komitetu, z którego ramienia funkcję zastępcy Komendanta pełnił Andrzej Fischer, w roli Komendanta wystąpił Dionizy Krawczyński.

W dniu 27 października wraz z drużyną Orląt im. Antosia Petrykiewicza członkowie Komitetu odwiedzili groby legionistów, piłsudczyków i powstańców styczniowych na cmentarzu Rakowickim. Ponadto znicze z logo Komitetu zapalono na grobach zmarłych członków Komitetu na cmentarzach Podgórskim i w Borku Fałęckim.

Prezydent RP przyznał pośmiertnie Krzyże Kawalerskie Orderu Odrodzenia Polski oraz Krzyże Wolności i Solidarności niezującym członkom Komitetu Teresie Fischer i Wojciechowi Pęgielowi.

W dniu 3 listopada odbyła się zorganizowana przez wiceprzewodniczącego Edwarda Jankowskiego uroczystość przed więzieniem Montelupich, upamiętniająca żołnierzy podziemia zamordowanych tam przez komunistów na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych XX wieku.

Członkowie Komitetu pożegnali na cmentarzu Rakowickim zmarłych byłych członków Komitetu, działaczy Solidarności: w styczniu Jacka Smagowicza, a w październiku Mieczysława Gila.

W dniu 24 listopada w Opolu członek Komitetu prof. Krzysztof Rozpondek wygłosił wykład o legiońście Romanie Horoszkiewicz.

Komitet był aktywnym członkiem Porozumienia Organizacji Kombatanckich i Niepodległościowych w Krakowie, reprezentowanym przez wiceprzewodniczącego Edwarda Jankowskiego.

1. Nowo odsłonięty pomnik gen. Bolesława Wieniawy-Długoszewskiego na cmentarzu Rakowickim, w tle odmaszerowujący pluton Kadrówki – 6 sierpnia 2022 roku. Fot. Iwona Fischer

Komitet był organizatorem corocznych Mszy św. związanych z Józefem Piłsudskim odprawianych w Katedrze Wawelskiej:

W dniu 20 marca z okazji imienin Marszałka z udziałem pocztu sztandarowego Marszu I Kompanii Kadrowej i piłsudczyków z Kielc,

W dniu 15 maja z okazji rocznicy śmierci z udziałem delegacji i pocztu sztandarowego Społecznego Komitetu Pamięci Józefa Piłsudskiego z Łodzi, pocztu sztandarowego i delegacji Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej, pocztu sztandarowego Małopolskiego Oddziału Związku Piłsudczyków, pocztu sztandarowego młodzieży Społecznej Szkoły Podstawowej im. J. Piłsudskiego w Krakowie, Drużyny Orląt im. Antosia Petrykiewicza z Krakowa, Towarzystwa im. J. Piłsudskiego w Krakowie,

W dniu 5 sierpnia z okazji wymarszu LVII (42) Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej,

2. Pomnik Chwały Kawalerii i Artylerii Konnej w Wolicy Sniatycznej koło Komarowa osłonięty 28 sierpnia 2022 roku – widok z wieczoru poprzedzającego uroczystość. Fot. Iwona Fischer

W dniu 27 listopada z okazji 155. rocznicy urodzin J. Piłsudskiego i 81. rocznicy śmierci Marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego.

Delegacje Komitetu brały udział w następujących uroczystościach:

- w dniach 21–23 stycznia – w centralnych obchodach 159. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego podczas 29. Marszu Szlakiem Powstania Styczniowego Szydłowiec–Wąchock;
- w dniu 28 lutego – w obchodach rocznicy zawiązania konfederacji barskiej,
- w dniu 1 kwietnia – w ceremonii odsłonięcia tablicy upamiętniającej konfederatów barskich w Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze;
- w dniu 23 kwietnia – w pogrzebie śp. Karoli-

3. Michałowice, 6 sierpnia 2022 roku, złożenie kwiatów pod obeliskiem upamiętniającym obalenie słupów granicznych państw zaborczych w 1914 roku. Fot. Antoni Cieślík

4. Przywitanie Kadrówki w Kielcach. Wjazd Kawalerii Marszowej na ulice miasta 12 sierpnia 2022 roku. Fot. Iwona Fischer

- ny Kaczorowski – wdowy po ostatnim Prezydencie II Rzeczypospolitej na uchodźstwie Ryszardzie Kaczorowskim – pochowanej w Panteonie Wielkich Polaków w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie;
- w dniu 12 maja – w centralnych obchodach 87. rocznicy śmierci Marszałka Piłsudskiego w Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie i w uroczystościach przed Grobem Nieznanego Żołnierza połączonych z wręczeniem sztandaru Związkowi Strzeleckiemu „Strzelec” Józefa Piłsudskiego z Podkarpacia, którego współfundatorami byli członkowie Komitetu Edward Jankowski, Andrzej Fischer i Bartosz Wołkowski;
 - w dniach 16–20 maja – w uroczystościach z okazji 78. rocznicy bitwy pod Monte Cassino oraz 130. rocznicy urodzin gen. Władysława Andersa organizowanych przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej w Rzymie;
 - w dniu 30 czerwca – w odsłonięciu pomnika generała dywizji dr. Bolesława Wieniawy-Długoszowskiego na cmentarzu Rakowickim w Krakowie;
 - w dniu 1 lipca – w uroczystościach 80. rocznicy śmierci generała dywizji dr. Bolesława Wieniawy-Długoszowskiego organizowanych przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych na cmentarzu Rakowickim;
 - w dniu 1 sierpnia – w Mszy św. w kościele Mariackim z okazji 78. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego;
 - w dniu 10 sierpnia – w uroczystościach upamiętniających żołnierzy 2. Korpusu Polskiego i generała broni Władysława Andersa w kościele garnizonowym św. Agnieszki w Krakowie;
 - w dniach 28–29 sierpnia – w uroczystym odsłonięciu Pomnika Chwały Kawalerii i Artylerii Konnej w Wolicy Śniatycznej z okazji 102. rocznicy bitwy pod Komarowem;
 - w dniu 4 września – w Mszy św. w Andrychowie odprawionej w intencji Ojczyzny, ludzi pracy w 42. rocznicę podpisania umów spo-

łecznych i w rocznicę wybuchu II wojny światowej;

- w dniu 17 września – pod Krzyżem Narodowej Pamięci zw. Katyńskim, w rocznicę agresji sowieckiej na Polskę przy kościele św. Idziego w Krakowie;
- w dniu 2 grudnia – w sesji naukowej poświęconej Marszałkowi Edwardowi Rydzowi-Śmigłemu, w której organizację zaangażowany był Komitet;
- w dniu 5 grudnia – w uroczystościach z okazji 155. urodzin Marszałka w Zułowie i na Cmentarzu na Rossie organizowanych przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie; podczas tych uroczystości jako wotum dziękczynne przekazano do Sanktuarium Matki Boskiej Ostrobramskiej odznakę nr 1000 „Uczestnikowi Marszu Szlakiem Kadrówki”.

Adam Wąsek z Michałem Kotyrbą składali wiązanki kwiatów z logo Komitetu m.in.:

- 22 stycznia – pod tablicą upamiętniającą punkt werbunkowy młodzieży do powstania styczniowego;
- 14 lutego – w 80. rocznicę przekształcenia ZWZ w AK pod tablicą przy ul. Starowiślniej upamiętniającą konspiracyjną wytwórnę broni;
- 26 czerwca – w 80. rocznicę publicznej egzekucji w Płaszowie przy ul. Wodnej;
- 10 września – w 75. rocznicę procesu działaczy WiN i Stronnictwa Ludowego w Sądzie przy Senackiej;
- 12 września – w 339. rocznicę odsieczy wiedeńskiej pod tablicą Jana III Sobieskiego na ścianie kościoła Mariackiego;
- 31 października – w 104. rocznicę oswobodzenia Krakowa pod tablicą na wieży ratuszowej;
- 29 listopada – w 191. rocznicę wybuchu powstania listopadowego pod tablicą upamiętniającą dyktatora powstania gen. Chłopickiego na linii A–B Rynku Głównego;
- 13 grudnia – w rocznicę wprowadzenia stanu wojennego pod Krzyżem Narodowej Pamięci.

5. Kopiec Józefa Piłsudskiego widok zimowy, grudzień 2022. Fot. Iwona Fischer